KONINKLIJKE
NEDERLANDSE
GOLF FEDERATIE

De Wet natuur-bescherming op golfbanen

Wat houdt soortbescherming nu precies in voor de werkzaamheden op een golfbaan?

De Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 regelt de landelijke Wet natuurbescherming de bescherming van natuurgebieden, bossen en inheemse dier- en plantsoorten in Nederland. De Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet zijn daarmee komen te vervallen.
In de nieuwe Wet natuurbescherming is ook inhoudelijk het een en ander veranderd.

Bij het beheer en onderhoud op golfbanen is het met name de soortbescherming waar rekening mee dient te worden gehouden. Op alle golfbanen in Nederland komen beschermde diersoorten voor. Denk maar aan broedende vogels, konijnen of muizen. Voor veel algemene soorten geldt echter ook weer een vrijstelling. Per provincie is dat verschillend. Op veel golfbanen komen ook zwaar beschermde diersoorten of plantensoorten voor.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat beschermde soorten niet mogen worden gedood en sommige soorten mogen zelfs niet worden verstoord. Daarnaast mogen verblijfplaatsen van beschermde soorten niet worden beschadigd of vernield. Bovendien eist de wet dat eenieder op fatsoenlijke wijze met dieren en planten omgaat, beschermd of niet.

In deze brochure wordt op eenvoudige wijze uitgelegd wat de soortbescherming nu precies voor de werkzaamheden op een golfbaan inhoudt.

Daarbij wordt antwoord gegeven op vragen als:

- Welke soorten zijn beschermd?
- Wat is het verschil tussen zwaar en minder zwaar beschermde soorten?
- Voor welke soorten geldt op uw golfbaan een vrijstelling?
- Wat mag er wel en wat mag er niet? Wat zijn de verbodsbepalingen in de wet?
- Wat moet u doen om de bescherming van soorten op uw golfbaan goed te organiseren?

De aardbeivlinder komt voor in schrale graslanden en heide

foto: Buiting Advies

Geen enkel dier mag onnodig schade worden toegebracht

In de Wet natuurbescherming is allereerst de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht is eigenlijk een algemene ‘fatsoensnorm’. Dat houdt in dat u te allen tijde op een respectvolle manier met in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving omgaat. Dat geldt dus ook voor dieren en planten die niet als beschermd in de Wet natuurbescherming zijn opgenomen. Indien dus onnodig schade aan dieren of planten wordt toegebracht, is dat volgens de wet strafbaar.

Zo staat het in de wet

De algehele zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is de algehele zorgplicht opgenomen. De zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten

1. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
2. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
3. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zandhagedis legt eieren in open zand en is dan gevoelig voor werk met zware machines

Foto: Buiting advies

Alle broedende vogels zijn beschermd

In Nederland zijn alle vogels beschermd. Het doden van vogels zelf is verboden, maar dat zal normaal gesproken niet snel plaatsvinden, omdat vogels bij onraad nu eenmaal makkelijk wegvliegen. In het broedseizoen is dat anders. In deze periode is er een risico dat broedende vogels, eieren of in gebruik zijnde nesten worden beschadigd of erger. Van alle vogels zijn de nesten beschermd op het moment dat deze in gebruik zijn. Voor het broedseizoen wordt vaak de periode 15 maart tot 15 juli aangehouden, maar voor de wet bestaat er geen vaste broedperiode! Vogels mogen ook niet opzettelijk worden verstoord met uitzondering van algemene soorten.

Zo staat het in de wet

Artikel 3.1 (soorten van de Vogelrichtlijn)

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Praktijkvoorbeeld

Op het golfterrein staat een rietkraag. Mag ik deze maaien op 20 juli?

Antwoord: in een rietkraag broeden verschillende soorten vogels, deze zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. In rietkragen broeden met enige regelmaat kleine karekieten. Deze soort kan tot lang in de zomer broeden en komt overal in het land voor. Ondanks dat de vaak genoemde datum 15 juli reeds is gepasseerd, mag u deze rietkraag niet maaien als zich hierin broedende kleine karekieten bevinden. U moet dus wachten totdat de kleine karekieten (en eventuele andere vogels) het nest hebben verlaten voordat u deze rietkraag kunt maaien.

Van sommige vogels zijn de nesten het hele jaar beschermd

Sommige vogelsoorten zijn niet in staat (makkelijk) een nieuw nest te bouwen en keren jaarlijks naar hetzelfde nest terug. Van deze soorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Deze nesten mogen niet worden beschadigd of verwijderd. Ook niet als er op dat moment geen vogels gebruik van maken. In onderstaand lijstje zijn de vogelsoorten opgenomen waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd:

boomvalk	**havik**	**ooievaar**	**sperwer**
buizerd	**huismus**	**ransuil**	**steenuil**
gierzwaluw	**kerkuil**	**roek**	**wespendief**
grote gele kwikstaart	**oehoe**	**slechtvalk**	**zwarte wouw**

Praktijkvoorbeeld

In de bosrand op het golfterrein zit een buizerdnest. Het is november en de jongen zijn al in juli uitgevlogen. Er is al twee maanden geen buizerd gezien. De boom moet worden verwijderd, want hij geeft te veel schaduw op de green. Mag ik deze boom nu vellen?

Antwoord: Nee, dat mag niet. Dit nest is jaarrond beschermd, dus ook al is langere tijd geen buizerd gezien, dan nog is dit nest wettelijk beschermd. Voor het verwijderen ervan is een ontheffing noodzakelijk.

Beschermde soorten en verblijfplaatsen volgens de Habitatrichtlijn

Naast vogels zijn ook veel andere soorten dieren en ook planten beschermd.
Een deel daarvan vloeit voort uit de Europese Habitatrichtlijn. Dit noemen we de habitatrichtlijnsoorten. Nederland heeft zich verplicht gesteld deze soorten volgens de eisen van die richtlijn te beschermen. De soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming, artikel 3.5. Deze diersoorten mogen niet worden gedood of gevangen en ook niet opzettelijk worden verstoord. Ook hun voortplantingsplaatsen en rustplaatsen mogen niet worden beschadigd of vernield. Voor de opgenomen planten geldt dat ze niet opzettelijk mogen worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

Zo staat het in de wet

Artikel 3.5 (soorten van de Habitatrichtlijn)

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wat wordt bedoeld met "opzettelijk"?

In artikelen van de wetteksten staat soms "opzettelijk". Of iets al dan niet opzettelijk is, wordt in het algemeen beoordeeld volgens het begrip "voorwaardelijk opzet". Dit houdt in dat als je weet dat het uitvoeren van een bepaalde maatregel tot gevolg kan hebben dat het verbod wordt overtreden, dit als opzettelijk wordt gezien.

Overige beschermde soorten en verblijfplaatsen

Naast de in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn opgenomen beschermde soorten heeft de Nederlandse overheid nog een aantal andere soorten als beschermd opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze soorten zijn opgenomen in artikel 3.10. Ook deze soorten mogen niet opzettelijk worden gedood of gevangen. Dit zijn de niet-dikgedrukte soorten op de volgende pagina. De bescherming van deze soorten verschilt op een aantal vlakken. Zo mogen habitatrichtlijnsoorten niet opzettelijk worden verstoord, voor de landelijk beschermde soorten geldt dit niet. De voortplantingsplaatsen en rustplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Hier is "opzettelijk" toegevoegd, maar zoals op de vorige pagina is te lezen is dat een nuanceverschil.

Een duidelijk verschil zit wel in de strafbaarheid van verstoring. Voor soorten van artikel 3.10, die dus niet in de Habitatrichtlijn staan, is geen verbod op verstoring opgenomen. Er is dus geen verbod opgenomen voor het verstoren van bijvoorbeeld steenmarters of dassen. De zorgplicht geldt natuurlijk nog wel, dus als het niet nodig is of er is een redelijk alternatief, dan is ook opzettelijk verstoren geen juiste optie. Voor planten gelden dezelfde verboden als voor de habitatrichtlijnsoorten.

Zo staat het in de wet

Artikel 3.10 (landelijk beschermde soorten)

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Een belangrijk verschil tussen habitatrichtlijnsoorten (art 3.5) en overige soorten (art. 3.10) zit in de mogelijke vrijstellingen en ontheffingen van de wet. Die zijn voor de overige soorten veel ruimer. Voor veel van deze soorten is door de provincies zelfs al een algehele vrijstelling van de wet geregeld. Deze verschillen per provincie en komen iets verderop in deze brochure aan de orde.

Lijst met beschermde soorten*

(in vet de habitatrichtlijnsoorten, artikel 3.5)

aardbeivlinder
aardmuis
adder
akkerboterbloem
akkerdoornzaad
akkerogentroost
alpenwatersalamander
apollovlinder
baardvleermuis
bastaardkikker
bataafse stroommossel
bechsteins vleermuis
beekdonderpad
beekprik
beekrombout
beklierde ogentroost
berggamander
bergnachtorchis
bever
blaasvaren
blauw guichelheil
bokkenorchis
boomkikker
boommarter
bosbeekjuffer
bosboterbloem
bosdravik
bosmuis
bosparelmoervlinder
bosvleermuis
boszandoog
brandts vleermuis
brave hendrik
brede geelgerande waterroofkever
brede wolfsmelk
breed wollegras
bronslibel
bruin dikkopje
bruine eikenpage
bruine kikker
bruinrode wespenorchis
bunzing
damhert
das
dennenorchis
donker pimpernelblauwtje
donkere waterjuffer
dreps
drijvende waterweegbree
duinparelmoervlinder
dwergmuis
dwergmuis
dwergspitsmuis
echte gamander
edelhert
eekhoorn
egel
eikelmuis
elrits
europese rivierkreeft
franjegentiaan
franjestaart
gaffellibel
geel schorpioenmos
geelbuikvuurpad
geelgroene wespenorchis
gentiaanblauwtje
geplooide vrouwenmantel
gestippelde alver
gestreepte waterroofkever
getande veldsla
gevlekt zonneroosje
gevlekte glanslibel
gevlekte witsnuitlibel
gewone bosspitsmuis
gewone bronlibel
gewone dwergvleermuis
gewone grootoorvleermuis
gewone pad
glad biggenkruid
gladde slang
gladde zegge
grijze grootoorvleermuis
groene glazenmaker
groene nachtorchis
groenknolorchis
groensteel
groot spiegelklokje
grote bosaardbei
grote bosmuis
grote hoefijzerneus
grote leeuwenklauw
grote modderkruiper
grote parelmoervlinder
grote rosse vleermuis
grote vos
grote vuurvlinder
grote weerschijnvlinder
haas
hamster
hazelmuis
hazelworm
heikikker
hermelijn
honingorchis
hoogveenglanslibel
houting
huisspitsmuis
iepenpage
ingekorven vleermuis
juchtleerkever
kalkboterbloem
kalketrip
kamsalamander
karthuizeranjer
karwijselie
kempense heidelibel
kleine dwergvleermuis
kleine ereprijs
kleine heivlinder
kleine hoefijzerneus
kleine ijsvogelvlinder
kleine schorseneer
kleine vlotvaren
kleine watersalamander
kleine wolfsmelk
kluwenklokje
knoflookpad
knollathyrus
knolspirea
kommavlinder
konijn
korensla
kranskarwij
kruipend moerasscherm
kruiptijm
kwabaal
laatvlieger
lange zonnedauw
levendbarende hagedis
liggende ereprijs
liggende raket
lynx
meerkikker
meervleermuis
mercuurwaterjuffer
moerasgamander
moerasparelmoervlinder
molmuis
mopsvleermuis
muurbloem
muurhagedis
naakte lathyrus
naaldenkervel
noordse vleermuis
noordse winterjuffer
noordse woelmuis
oeveraas
ondergrondse woelmuis
oostelijke witsnuitlibel
otter
pijlscheefkelk
pimpernelblauwtje
platte schijfhoren
poelkikker
ree
ringslang
rivierrombout
Roggelelie
rood peperboompje
rosse vleermuis
rosse woelmuis
rozenkransje
rugstreeppad
ruige dwergvleermuis
ruw parelzaad
Scherpkruid
schubvaren
schubzegge
sierlijke witsnuitlibel
sleedoornpage
smalle raai
speerwaterjuffer
spiegeldikkopje
spits havikskruid
Steenbraam
steenmarter
steur
stijve wolfsmelk
stofzaad
tengere distel
tengere veldmuur
teunisbloempijlstaart
tijmblauwtje
tonghaarmuts
trosgamander
tweekleurige bosspitsmuis
tweekleurige vleermuis
vale vleermuis
veenbesblauwtje
veenbesparelmoervlinder
veenbloembies
veenhooibeestje
veldmuis
veldparelmoervlinder
veldspitsmuis
vermiljoenkever
vinpootsalamander
vliegend hert
vliegenorchis
vos
vroedmeesterpad
vroege ereprijs
vuursalamander
waterspitsmuis
watervleermuis
wezel
wild zwijn
wilde averuit
wilde kat
wilde ridderspoor
wilde weit
woelrat
wolf
wolfskers
zandhagedis
zandwolfsmelk
zilveren maan
zilverstreephooibeestje
zinkviooltje
zomerschroeforchis
zweedse kornoelje

* Met uitzondering van alle zeezoogdieren

De grote weerschijnvlinder legt eitjes enkel op breedbladige wilgen (met name boswilg), dit kan consequenties hebben voor het beheer.

Foto: Buiting Advies

Vrijstellingen verschillen per provincie

Vanaf 2017 zijn de provincies het bevoegd gezag inzake de Wet natuurbescherming. Elke provincie zorgt voor eigen implementatie en nadere invulling van de wet binnen het landelijk kader. De provincie regelt ook de handhaving. Inmiddels hebben de provincies voor een aantal soorten een algehele vrijstelling geregeld. Deze soorten verschillen per provincie en bovendien verschillen de voorwaarden waaronder de vrijstelling geldt. Hierdoor is het noodzakelijk voor al deze provincies een extra paragraaf op te nemen. Voor iedere golfclub volstaat het echter om alleen de paragraaf over de provincie waarin uw golfterrein is gelegen te beschouwen.

De verwachting is dat de provincies in de toekomst wijzigingen zullen aanbrengen binnen de Wet natuurbescherming. De mogelijkheden om de informatie up-to-date te houden via het NGF GIS-platform www.golfbaandataviewer.nl worden onderzocht.

Drenthe

Van de verboden als bedoeld in artikel 3.10 eerste lid, onderdelen a en b van de wet wordt vrijstelling verleend voor het opzettelijk doden of vangen en voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen voor de onderstaande soorten wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- bestendig beheer of onderhoud in de bosbouw aan watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, wegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos en woelrat.

Flevoland

Van de verboden als bedoeld in artikel 3.10 eerste lid van de wet, met uitzondering van het verbod tot het opzettelijk doden, wordt vrijstelling verleend voor de onderstaande soorten wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, bastaardkikker, bosmuis, bunzing, egel, haas, hermelijn, konijn, ree, vos en wezel.

Friesland

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid van de Wet natuurbescherming gelden de in dat lid opgenomen verboden niet voor onderstaande soorten wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw
- bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat en steenmarter.

Gelderland

Voor de onderstaande soorten geldt een vrijstelling in de provincie Gelderland bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Praktijkvoorbeeld

Een sloot op het golfterrein heeft een dikke sliblaag. De sloot begint in april te stinken. U wilt deze uitbaggeren. In de sloot bevinden zich veel kleine watersalamanders. Mag u deze uitbaggeren?

Antwoord: kleine watersalamanders zijn in elke provincie vrijgesteld, toch eist de algehele zorgplicht dat bij het baggeren rekening wordt gehouden met de kleine watersalamanders. Dieren mogen immers niet onnodig lijden. Dit geldt ook voor de larven en de eieren van de kleine watersalamander. Aangezien de reden tot baggeren geen groot belang kent, mag u op dit moment niet baggeren. Het baggeren kan dus pas worden uitgevoerd wanneer de larven volwassen zijn en als salamanders het water hebben verlaten, of eventueel vanuit de bagger zelfstandig weer terug kunnen kruipen naar de sloot.

Groningen

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid van de Wet natuurbescherming gelden de in dat lid opgenomen verboden niet voor onderstaande soorten wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting
- werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw
- bestendig gebruik.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, wild zwijn en woelrat.

Limburg

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, onder a en b van de Wet natuurbescherming is het aan eenieder toegestaan om de onderstaande soorten te vangen en hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Het vangen van onderstaande dieren is slechts toegestaan wanneer het niet redelijkerwijs mogelijk is om de dieren te verdrijven van de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden. De vrijstellingen gelden ten behoeve van de volgende belangen:

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw

Dassenburchten mogen niet zomaar worden aangetast

Foto: Buiting Advies

- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Periodieke vrijstellingen in Limburg
Eekhoorn: vrijstelling in maart-april en juli t/m november.
Steenmarter: vrijstelling van 15 augustus t/m februari.
Hazelworm: vrijstelling van juli t/m september.
Levendbarende hagedis: vrijstelling van 15 augustus t/m 15 oktober.

Noord-Brabant

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid van de wet is het toegestaan de onderstaande soorten te vangen en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing (tot 01-06-2017), dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn (tot 01-06-2017), huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel (tot 01-06-2017), wild zwijn en woelrat.

Noord-Holland

Van de verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b van de wet wordt vrijstelling verleend voor het verrichten van handelingen door de eigenaar of de grondgebruiker in het kader van:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.

De grote parelmoervlinder is afhankelijk van diverse soorten viooltjes en komt voor op de Veluwe en in de duinen

Foto: Buiting Advies

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos en woelrat.

Overijssel

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid van de wet is het toegestaan de onderstaande soorten opzettelijk te doden en te vangen en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Utrecht

Van de verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b van de wet wordt vrijstelling verleend voor het verrichten van handelingen in het kader van:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Zeeland

Van de verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid van de wet gelden de in dat lid opgenomen verboden niet voor de onderstaande soorten, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Bomen met holten kunnen door meerdere beschermde soorten worden gebruikt

Foto: Buiting Advies

Zuid-Holland

De verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid van de wet, gelden niet bij de uitvoering van handelingen in het kader van:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Belangrijke veranderingen ten opzichte van eerdere wetgeving

De Wet natuurbescherming heeft drie oude wetten samengevoegd, namelijk de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Ook zijn andere overheden vanaf 1 januari 2017 verantwoordelijk voor de uitvoering. Een groot deel van de verantwoordelijkheden ligt nu bij de provincies, maar in bepaalde gevallen zijn ook de gemeenten en de rijksoverheid nog van belang.

De verschillen in natuurbescherming tussen provincies en de grote verschillen in beheer, de aanwezige biotopen en de voorkomende soorten op golfterreinen maken maatwerk noodzakelijk.

Een aantal soorten is niet langer beschermd in de Wet natuurbescherming. Met name bij de planten, dagvlinders, libellen en vissen zijn de wijzigingen groot. Ook zijn nu soorten beschermd die dat voorheen niet waren. Dit kan leiden tot verwarring bij beheerders.

Verstoring, indien dit geen invloed heeft op de staat van instandhouding, is niet langer strafbaar. Dit houdt bijvoorbeeld in dat algemene broedvogels en dassenburchten mogen worden verstoord. Dieren mogen hierdoor echter niet doodgaan en nesten mogen niet worden beschadigd door deze verstoring.
Ook dient gedurende deze verstoring te worden opgelet of de algehele zorgplicht niet wordt overtreden.

Praktijkvoorbeeld

Op het golfterrein staan veel struiken. Een paar van die struiken wilt u in december kappen. In het afgelopen voorjaar is in deze struiken een foeragerende das waargenomen. Mag ik dit struweel kappen?

Antwoord: ja, dat mag. Aangezien op het golfterrein op meerdere plekken struweel aanwezig is, zijn ook in de omgeving nog voldoende foerageerlocaties aanwezig. Dit struweel is dus niet van fundamenteel belang voor de lokale dassenpopulatie. Het is aan te raden dit door een deskundig ecoloog te laten beoordelen.

De Wet natuurbescherming op uw baan

Gedurende het beheer op uw golfterrein komen mogelijk beschermde soorten in het gedrang. Om aan de eisen van de Wet natuurbescherming te voldoen is een aantal zaken van belang. Om dit beter op de praktijk te laten aansluiten, is een ecologisch werkprotocol een goed hulpmiddel.

Praktijkvoorbeeld

In de bosrand staan drie bomen die in slechte conditie verkeren en ingerotte holten hebben. Mag ik deze kappen?

Antwoord: bomen met mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen (holten, loszittende schors, etc.) mogen niet zomaar worden gekapt (zelfs niet als u een kapvergunning heeft). De verblijfplaatsen van vleermuizen zijn ook in de winter beschermd. Onderzoek door een ecoloog of een andere expert op het gebied van vleermuizen moet in dat geval uitsluiten of de boom door vleermuizen wordt gebruikt als verblijfplaats. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek kan worden bepaald of en wanneer de bomen kunnen worden gekapt. Tevens kan een holte ook door andere beschermde diersoorten als verblijfplaats worden gebruikt.

Ecologisch werkprotocol

Uit de praktijkvoorbeelden blijkt dat bij veel alledaagse maatregelen beperkingen gelden vanuit de Wet natuurbescherming. “Zaag geen bomen om gedurende het broedseizoen” is een oplossing die problemen kan voorkomen. Als naast vogels echter ook vleermuizen, eekhoorns of boommarters voorkomen op het golfterrein, dan wordt het al snel complexer.

Op vrijwel alle golfterreinen zijn biotopen aanwezig voor meerdere beschermde dier- en plantensoorten. Als beheerder bent u verantwoordelijk en mag u de Wet natuurbescherming niet overtreden. Om dit te voorkomen, kunt u een ecologisch werkprotocol laten opstellen.

Voor het opstellen van zo’n protocol wordt uitgezocht welke beschermde soorten (mogelijk) op uw terrein voorkomen. Als dit bekend is, kan worden gekeken welke beheeringrepen conflicteren met de in de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Indien het beheer

een negatieve invloed op de beschermde soorten kan hebben, worden in het ecologisch werkprotocol praktische oplossingen aangereikt. Zo wordt bijvoorbeeld gekeken onder welke voorwaarden u bomen kunt kappen of wanneer u een vijver mag opschonen.

Gedragscodes

Diverse instanties werken met een gedragscode, dit is een hulpmiddel om tijdens het beheer de Wet natuurbescherming niet te overtreden. Deze gedragscodes zijn op heel Nederland van toepassing en daardoor generiek van aard. Hierdoor sluiten de voorwaarden in een gedragscode niet altijd aan bij het beheer op uw golfbaan. Het is dan ook raadzaam de gedragscode goed door te nemen alvorens u ervoor kiest volgens een gedragscode te werken. Ook worden door gedragscodes soms onnodige beperkingen opgelegd. Bijvoorbeeld omdat soorten niet voorkomen op uw baan. Desalniettemin vormen gedragscodes in bepaalde gevallen een hulpmiddel bij het beheer op uw golfbaan.

Een overzicht van gedragscodes vindt u via deze link
https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties.

Foto: Buiting Advies

Stappenplan

Voor 2017

Flora- en faunawet
Natuurbeschermingswet
Boswet

→

Na 2017

Wet natuurbescherming

- Eén wet
- Provinciale bevoegdheden
- Andere beschermde soorten
- Verstoring (onder voorwaarden) toegestaan

↓

Wet natuurbescherming kent onduidelijkheden

- Verschillen per provincie
- Andere beschermde soorten
- Wat mag wel en wat niet

↓

Welke soorten zijn op de baan aanwezig?

↓

Hoe hiermee rekening te houden

↓

Ecologisch werkprotocol

STERN

Partner in duurzaamheid

Contact

T 030 242 63 70

E golf@ngf.nl

Adres

Postbus 8585

3503 RN Utrecht

www.ngf.nl

Hoofdsponsor van
het Nederlandse golf

ING
Private Banking

NOC*NSF
LID VAN NOC*NSF